

KERÉNYI MARI

A negyedik gyermekünk

Szülői elbeszélés

Pedagógus, pszichológus körökben közhelyszerűen mindennapi tapasztalat, hogy egyre több különleges, nehezen kezelhető, furcsa gyerekekkel találkozunk. Ennek a jelenségnek számtalan okát tudjuk azonosítani, azonban a valódi magyarázat még hiányzik. Az nem kérdés, hogy fontos lenne valamit kezdeni a dologgal, de vajon mit és hogyan? Gyanús, hogy a jelenlegi tudásunk kevés és a rendelkezésünkre álló rigid pedagógiai-pszichológiai intézményi és szakmai struktúrák alkalmatlanok a probléma kezelésére.

A szülők maguk még ennél is tanácstalanabban állnak a gyerek fölött. Nem értik, mitől ilyen, sőt azt sem, hogy valójában milyen is az a gyerek. Annyit tudnak, látnak, hogy nagyon más, mint az átlag, nem fér be sehová sem. Sok megalázó procedúra és időt, pénzt, energiát emésztő kísérlet után a közoktatásból sokszor csak a magántanulóság marad. Vagyis a hivatásos pedagógia szétárja a kezét, a szülő meg kezdjen vele, amit tud. S hogy mit tud kezdeni, az nagyon sok dologtól függ: a lakóhelyétől, anyagi helyzetétől, képzettségétől, érzékenységétől, kitarásától és szerencsésjétől...

Szülőket kérdeztem, mondják el gyermekük, gyermekeik történeteit. S talán, ha jól figyelünk, megértjük, érteni fogjuk őket, a szülőt és a gyermeket egyaránt, és akkor majd nem kell tehetetlenül szétárni a kezünket nekünk, úgynevezett szakembereknek. Beszélgetéseim egyike következik (a neveket megváltoztattam).

ANNA TÖRTÉNETE

Én azt gondolom, a nehéz gyerekek pontosan tudják, hogy ők feladat a világ számára. És annál könnyebb velük, minél inkább elfogadjuk őket. Sok szülővel diskurálok a gyerekekről. Mindig gyerekek között voltam, és valahogy azt hozta az élet, hogy mindig szülősegítő csoportok alakultak ki körülöttem. És azt látom, hogy ha egy szülő elfogadja a gyereket és képes meglátni az ő erősségeit meg a nagyszerűségét, akkor a különösségeit is el tudja fogadni. A vadhajtásokat is – amit levágna mindenki – olyannak tudja látni, hogy biztosan annak is megvan a szerepe, annak ott kellett nőni. És ha majd a gyerek meg akar szabadulni attól a vadhajtástól, akkor úgyis megteszi. Egyébként meg az az örömhírem, hogy ahogy telik az idő, egyre könnyebb lesz vele együttműködni.

AZ ELSŐ SZAVA AZ VOLT, HOGY „HAGYD ABBA”

Peti most lesz huszonkét éves, a jövő héten. Egészen eddig azt gondoltam, hogy hát ez van, ez a dolgom és ezt kell csinálni, de nem gondoltam bele, hogy tulajdonképpen milyen hihetetlenül nagy feladat. Most kezd bennem tudatosodni. Mikor a jövőmet tervezgettem, azt gondoltam, hogy

biztosan gyerekekkel fogok foglalkozni, de saját gyereket nem tudtam elképzelni. Ki tud ekkora felelősséget felvállalni? Aztán összetalálkoztam valakivel. A második beszélgetésünk alkalmával megkérdeztem tőle, hogy mi a legnagyobb kihívás az életében, és ő azt mondta, hogy gyerekeket nevelni. Akkor tudtam, hogy ő lesz az én emberem, akinek ez a legnagyobb kihívás.

És négy év alatt született négy gyerekünk, mert hát elég öregek voltunk ahhoz, hogy azt gondoljuk: ha több gyereket szeretnénk, akkor olyan nagyon sokat nem vacakolhatunk ezzel a kérdéssel.

Szóval nem telt el még a négy év, amikor mi már hatan voltunk.

És utolsónak született Peti. Öt kilóval született. Ha már így fellapozom az életemet, mindenképpen hozzátartozik a történehez, hogy egyéves volt, amikor a családunk balesetet szenvedett, és őt akkor a férjem élesztette újra. Nagyon szerencsésen alakult minden, mert semmiféle oxigénhiányos következmény, a tudtunk szerint, nem lett. Egészségesen cseperedett a mi fiunk, akinek az első szava az volt, hogy „hagyd abba”. Nem mama meg papa meg baba, hanem „habbaba”. Először nem értettük, hogy mit mond, de amikor rájöttünk, hogy azt ismételteti: „hagyd abba”, nagyon jellemzőnek találtuk. Biztosan sokszor hallhatta tőlünk, ugyanis ő egy nagyon-nagyon intenzív kisbaba volt.

Az első három gyereknél azt gondoltuk, hogy tökéletes szülők vagyunk. Nagyon jók ezek a gyerekek, azt csinálják, amit mi szeretnénk. A három gyerekkel akár világkörüli útra is elindulhatunk. És erre jött ez a negyedik apró gyerek, és mindent felrúgott, ami addig működött a mi életünkben. Gyakorlatilag nagyon korai éle szakaszában szembesültünk azzal, hogy

itt egy más típusú folyamattámogatásra lesz szükség.

Nem tudtuk óvodába járatni. Már öt éves volt, amikor úgy döntöttünk, hogy megpróbáljuk és elvittük beírtni. Egy nagyon-nagyon kedves óvónéninél iratkoztunk, egy nagy, telt keblű, melegszívű, mosolygós óvónéni volt. És a gyerek szopta az ujját és mondta, hogy jó lesz. És akkor hétfőn elvittük az óvodába, de egy negyed-

óra múlva már telefonáltak utánam, hogy azonnal menjünk. Ordított. Amikor rohanva megérkeztem, azt kérdezte, hogy mi tartott ilyen sokáig, ugyanis mintegy tíz percig tartott,

jött ez a negyedik apró
gyerek, és mindent
felrúgott

míg visszaértem. Azt mondta: „nem a nagycsöcsű lett az óvónéni, úgyhogy befejeztem az óvodát”. Ennyi. Soha többet nem akart bemenni az óvodába. Én azért még próbálkoztam ezzel a dologgal. Öt éves volt a gyerek, én a négy diplomával próbáltam a teljes pozitív verbalitással előadni, hogy mennyire remek lesz majd neki óvodába járni. Közölte velem, hogy ő iszonyú balhét csinál, hogyha elviszem oda. És hát tudtuk, hogy nem viccel! Próbálkoztunk még mindenféle technikákkal, de csak egy olyan kompromisszumot tudtunk kötni, hogy én bevihetem az oviba, ott megreggelizik, de a reggeli után jön haza. Na, ez volt az óvoda.

AZONNAL MENJEK, NAGYON NAGY GÁZ VAN

Aztán elkezdtünk iskolába járni. Az első hetet még viszonylag jól bírta, mert még érdekes volt neki a sok gyerek meg a tanító néni meg az intellektuális kihívás. Ő azt gondolta, rettentő nagy dolog lesz iskolába járni, de egy hét után rádöbrent, hogy

nincs benne semmi érdekes. Vasárnap este, amikor azt mondtuk neki, hogy másnap iskola és már megint menni kell, azt mondta, hogy nem. Ő itt most befejezte, mert az iskola egy állati nagy baromság, mert iszonyú sokszor elmondanak mindent. Azt meg senki ne gondolja, hogy amikor odahúznak egy vonalat a füzetbe, akkor ő amellé kétszáz ilyen vonalat fog húzni. Ő meghúzta azt az egyet, és ezzel lezártnak tekintette az ügyet. Azt mondta: „Anyá, megkérdeztem, hogy jó-e ez a vonal. Kati néni azt mondta, hogy tökéletes.” Akkor ő miért húzzon még oda vonalakat? Ő nem fog vonalakat húzkodni. A karikákról meg a nem tudom mikről meg ne is beszéljünk!

Elég meredek volt a helyzet. Iszonyú nehezen értük el, hogy ő a második héten hétfő reggel beüljön az autóba. Délben hívott

a tanító néni, hogy most azonnal menjek, nagyon nagy gáz van. A nagyszünetben felállt a padra és egy hirdetést tett közzé, amiben tájékoztatta a jelenlévőket, akik persze az osztálytársai voltak, hogy a tanító néni, alias Kati néni, tök hülye.

Az történt, hogy Kati néni a testnevelés órán is ezekkel a vonalakkal variált. Ő csak azért volt hajlandó hétfőn elmenni az iskolába, mert én azt mondtam neki, hogy ma már biztosan lesz testnevelés óra, és tessék, magyaróra volt! Ez kiütötte nála a biztosítékot. Úgyhogy mennem kellett, behívtak az igazgatóiba, hogy itt nagyon nagy bajok lesznek. Hogy ilyen a földön nincs, hogy egy első osztályos gyerek a hatodik tanítási napon ilyen hirdetést tegyen közzé! És amikor az igazgató előállította, akkor annak is elmagyarázta, hogy az ő anyukája azt ígérte, hogy ma a harmadik órában testnevelés óra lesz. Ő tudja, mi az a testnevelés óra: az, amikor tornanadrágot kell felvenni, az ő három iskolás testvére

ezt mondta. Na de Kati néni magyar szakos volt és ötvenhat éves és egyáltalán nem gondolta, hogy ez a testnevelés óra olyan nagyon kéne. Hát így jártunk a hatodik napon.

És nem lett könnyebb az élet ezután se. Eljutottunk egészen a második osztály felévéig, amikor aztán teljesen tarthatatlanná vált az iskolai helyzetünk. Akkor közölték velünk, hogy itt, most van vége. Szóval rendben van, hogy nem tudnak neki magatartáson kívül másból négyest adni, merthogy mindenképp nagyon extra, és beszél angolul, amit egyébként magától tanult meg, de ez nem mehet tovább.

Amúgy német tagozatosak voltak, de azt nem tanulta, mert a tanító néni nem volt ott se megfelelő, viszont angolul megtanult magától, úgy, hogy nem volt angolórja. Magyarán

másfél év után javasolták, hogy keressünk másik iskolát. Négy gyerekünk járt ebbe az iskolába, természetesen a három nagyobb nem kell elvinnünk, de ezt a kicsit valahogy oldjuk meg, mert ez így egyszerűen nem tartható dolog.

És akkor elkezdtünk másik iskolát keresni. Hát ott se lett sokkal könnyebb az életünk, bár a pedagógusok már egy kicsit értékelték a gyerek extrémiségét abban az értelemben, hogy meglátták, milyen sokat tud. Az jó kérdés, hogy ezeket honnan tudta, mert nem olvasott soha életében, viszont az internetet elég korán elkezdte használni. Nem tudtuk követni, hogy mivel foglalkozik, de úgy tanult meg angolul is; előadásokat hallgatott a világegyetemről meg a csillagászatról. Mi azt hittük, hogy csak hallgatja, és nem is gondoltuk, hogy tud angolul. Tízéves volt, amikor egy telefonbeszélgetés tette nyilvánvalóvá számomra, hogy a gyerek angolul beszél.

beszél angolul, amit egyébként magától tanult meg

És jártunk tovább az iskolába. Volt egy tanár bácsi, a Géza bácsi, őt nagyon szerettem. Azért járt iskolába, mert Géza bácsival minden nap volt órája és Géza bácsi mindig beszélgetett vele és kiválóan karbantartotta az iskolai helyzetét. Lehet, hogy ki is volt adva neki ez a feladat.

TIZENEGY ÉVES, ÉS HÁT NEM TUDNAK VELE SZERZŐDÉST KÖTNI

Egyszer csak hív Peti telefonon, hogy nézzem meg az email címét, megadja a jelszót. Kinyitottam a levelezőládát – még egy freemail-es levelezőládája volt –, és azt láttam, hogy 256 levelet írt előző nap szponzoroknak. Tízévesen, az Auditól elkezdve a Miniszterelnöki Hivatalig, szóval tényleg extrém helyekre. A levelek arról szóltak, hogy ő, Kovács Péter itt van, és tessék őt észrevenni, fantasztikus tudással rendelkezik. A legtöbb freestyle foci felajánkozás volt, mert azt látta a neten, és úgy gondolta, hogy menő dolog lehet. Nem tudott még dekázni se, de nagyon sok sportcégnek küldte el a levelet. És nekem az volt a feladatom, hogy nézzem meg, hány válasz érkezett. Előző nap küldte el. Hát, érkezett három válasz, igaz, csak udvariasan sok sikert kívántak neki. Olyan leveleket írt egyébként, mi csak bámultunk, hogy honnan a bánatból szedte a szöveget, senki meg nem mondta volna, hogy egy tízéves gyerek írta. Nem is árulta el, hogy ő tízéves. Utána egy évig örjögött, hogy a szponzorok nem látják, hogy ő itt milyen nagyszerű felajánlásokat tesz. Míg egyszer csak felhívta az egyik világhírű sportcég menedzsere, hogy ő egy másik világhírűnek a menedzserétől kapta meg az elérhetőségét. Akkor jött be ez a cég az or-

szágba, utcai sportruházatot gyártanak. Menő. Mondták neki, hogy szeretnének a csapattal megismerkedni. Csakhogy nem volt csapat. Volt egy darab gyerek, akinek nem volt focilabdája. Még aznap délután beszereztünk egy focilabdát. Meg egy mosógép alátétet, mert ő azt látta az interneten, hogy azon jobb dekázni, úgy nem megy tönkre a térde. Még aznap elkezdte gyakorolni a freestyle focit, és elkezdett írogatni a neten olyan fiúknak, akik ebben profik voltak. Olyan sráccokkal ismerkedett meg, akik később világbajnokok lettek; ez lett az ő csapata, akikkel egy hét múlva a cég menedzsmentjénél megjelent. Ő beszélt, akkor már tizenegy éves volt majdnem, a profik pedig bemutatták, hogy

felhívta az egyik világhírű sportcég menedzsere

mennyire profik. Érdemesnek találtak a szponzorálásra. Felhívott a menedzser, hogy itt van négy csapattag, akikkel tudnak szerződést kötni,

mert tizennyolc év felettiék, de a főnök, ugye, tizenegy éves, és hát nem tudnak vele szerződést kötni, mert tizennyolc év alattival nem lehet. Hogy én most faxoljak el egy nyilatkozatot, hogy hozzájárulok a szerződéshez, majd azonnal adjam föl postán, és a faxon látszódjon, hogy feladtam, az ajánlott levél cédulát is bele kellett tenni. És így megkötötték a szerződést.

A GYEREKEK IS KI VOLTAK KÉSZÜLVÉ TŐLE

Tizenkét éves volt, mikor ez az iskola is megelégette a jelenlétünket, mert a tanítási órákon már mindenki megörült tőle. A magyartanár úgy fogalmazott, hogy „ötvenszer vetkőzik le és öltözik fel” egy órán, folyamatosan izgett-mozgott. Ruha le, ruha fel, haját túrta, fetrengett, egyszerűen

szenvedett mindentől, ami az iskoláról szólt. Nagyon sokat volt az udvaron, ahol freestyle focizott, mert nem bírták a tanteemben tartani. Nem utálták annyira, mint amennyire féltünk attól, hogy konfliktusba keveredik. Nem is keveredett. A fizikai konfliktustól mindig elzárkózott.

Bár volt egy pillanat, ez hatévesen történt, amikor féltünk, hogy agresszív irányt vesz. Iszonyatosan elkezdett káromkodni. Utólag már tudjuk, hogy csak minket provokált, de ez akkor nagyon ijesztő volt. A férjem soha... Én szoktam néha, de ő soha nem szokott káromkodni. Peti nagyon szeretett volna egy vásras Legót, ami olyan harmincötezer forint volt, ami a kilencvenes években nem volt kevés pénz. És nagyon káromkodott és egyszer felajánlotta nekünk, hogy ha megvesszük a vásras Legót, akkor ő abba hagyja a káromkodást. Mi mondtuk neki, hogy kizárt dolog, mert hát nem zsaroljuk a szülőt. Semmilyen körülmények között, ilyet nem lehet csinálni. Utána meg majd mit...? Majd a csillagos eget is? Tartottuk magunkat, és a gyerek továbbra is káromkodott. Egyik nap a férjem felült az ágyban és azt mondta, hogy figyelj, nem érdekel, vegyük meg azt a Legót, hátha... Szóval hogy ő nem bírja tovább ezt idegekkel. Elmentünk, a sétálóutcán van egy jó kis játékbolt. Ott nézte ő ezt ki. Előtte komoly tárgyalást folytattunk. Nem járt óvodába, tehát volt időnk vele a testvérei nélkül tárgyalni, és meg tárgyaltuk vele, hogy milyen következményei lesznek annak – mármint hogy a Lego elkobzása leginkább –, ha ő újra káromkodni fog. Mindent megígért, ő eztán semmiképpen nem fog. És elmentünk a boltba, megvettük a vásras Legót. Én még bementem ásványvízért a mellette levő ABC-be, ő pedig ült egy virágágyás szélén és lapozgatta a prospektust. És én

arra mentem ki, hogy a gyerek felordít: „bassza meg, ezt kellett volna megvenni”. Egy másik készletet. És ott ültünk a férjemmel halálra váltan, hogy egy hetet dolgoztunk azon, hogy megállapodjunk, és akkor Peti rám nézett és mondta, hogy bocs, soha többet. És soha többet nem káromkodott.

Ezek mellett a gyerekek mellett iszonyúan topon kell lenni a felnőttek. Annyira másképp működnek, és annyira nehéznek tűnnek a mindennapok övelük, közben meg olyan intellektuális igényeik vannak, hogy ember legyen a talpán, aki meg tud ennek felelni. A fiam olyan kérdéseket tett fel tízévesen, hogy a Britannicában nem volt meg ezekre a válasz. Komolyan utána kellett nézni, ha a gyerekek akartunk beszélgetni, mert tízévesen elkezdett

tízévesen elkezdett tudományos előadásokat hallgatni az interneten

tudományos előadásokat hallgatni az interneten. Először persze nyilván nem értette, mert egy csomó hézag volt a hallott szöveg meg a meglévő tudása között, és ő mindig próbálta ezt az űrt beöltetni. Azt gondolta, hogy minket is használna ez ügyben. Hát engem maximum a recepteknél tudott használni meg a szociális törvényeknél, de az összes többinél nem rúgtam labdába. A férjem azért még felvette a fonalat és próbálkozott, de egy idő után már neki sem ment. Nem volt módunk rá, hogy sok időt szenteljünk annak, hogy utánanézzünk a dolgoknak. Pedig ez kellett volna, hogy partnerként tudjunk kommunikálni.

Tizenkét évesen eljött a pillanat, amikor ez az iskola is azt mondta, hogy jó lenne, ha valamit kitalálnánk, mert ez így nem mehet tovább. Igazából az volt a konfliktusforrás, hogy az osztályba járó gyerekeket rettenetesen irritálta az ő más-sága. A „máshogy viselkedek”, a „nyűgös vagyok attól, hogy unatkozom az órán”. A

másik gyerek ott ült és szerette volna megérteni, ami elhangzik, de Peti állandóan közbeszólt. Adott esetben már túllépett a tananyagon és bement a tutit. Bizonyos tanárok kiküldték az óráról. Viszont itt, ebben az iskolában megtanult több hangszeren játszani. Ez hozzátartozik a történethez. Valamit tanártól tanult, de a legtöbbet csak magától, érdeklődésből kezdte el. Egyébként mi magunk is éreztük, hogy nincs sok értelme tovább nyűglődni, meg különben is már utálják, a gyerekek is ki voltak készülve tőle. Nem volt kortárs baráti kapcsolata, mert féltékenyek is voltak, hiszen nem volt dolgozat, ahol pontot veszített volna. Megértem, hogy milyen frusztráló lehet egy osztályközösségben, amikor valaki túlesz mindenkin. Mondjuk, az is benne volt, hogy ő sem tudta jól kezelni ezeket a helyzeteket. Volt, hogy beszólt az osztálytársainak, hogy „mennyire sötétek vagytok”. Tényleg minősíthetetlen mondatok hangzottak el a szájából. Én próbáltam a szülőktársakkal ezt valahogy karbantartani. Nem ment. Így esett, hogy úgy Mikulás környékén az igazgató minden nagyobb faxni nélkül azt mondta: megérett a helyzet, hogy iskolát váltsunk.

NEM TUDOM, HOGY MOST MÁR HOVÁ MENJÜNK MI ISKOLÁBA

A harmadik iskolában kötöttünk ki, ahol mindjárt az első héten kiderült, hogy esélyünk sincs arra, hogy itt beilleszkedjünk. Harmincöt fős osztálylétszám, s voltak szabályok, amiket ő nem nagyon tudott betartani. Úgyhogy már az első héten kiderült, hogy iszonyú nagy baj van, és hogy nem tudom, hogy most már hová menjünk

mi iskolába. És akkor próbáltam minden tanárral személyre szabottan egyeztetni, hogy ismerjék egy kicsit meg, hogy biztos, hogy a versenyeket majd nyerni fogja, és majd a tanulmányi versenyeken is rendkívül jól fogja produkálni magát, hogy ha már nagyon gáz, akkor engedjék ki a könyvtárba, engedjék, hogy focizzon vagy valami. Na, így kezdtünk el hetedik osztályba járni egy tizenkét évfolyamos gimnáziumban, ahol szerencsére kifogtunk egy olyan osztályfőnököt, akinek elképesztő érzelme volt. Elkezdte az osztályt arra trenírozni, hogy valahogy bírják ki. Amikor Peti a könyvtárban üldögélt vagy internetez

hogyan fogjuk kibírni ezt a gyereket

zett vagy focizott az udvaron, akkor az osztállyal megbeszélte, hogy mi a stratégia, hogy fogjuk kibírni ezt a gyereket, és mi lesz a hasznunk abból,

hogyan ő itt van. És óriási szerencse volt az, hogy az osztály legszebb lánya belészeregett és melléállt. Lett egy kortárs kapcsolata, és ennek a kislánynak jó baráti kapcsolata volt az osztállyal, és ez nagyon sokat lendített a helyzeten. Tehát a kortárs csoport elkezdte őt tolerálni és Juli hatására elfogadni.

Nagyjából ez a csapat ment tovább együtt a gimnáziumba. Jöttek még kívülről is gyerekek, elkezdődött a gimnázium egy másik osztályfőnökkel, aki szintén férfiember és szintén zseniális volt. Viszont ő azt is tisztán látta, hogy a kollégái ezt nem fogják tolerálni, úgyhogy a második osztálytól kezdve elkezdett már Peti kvázi magántanuló lenni. Harmadik osztálytól pedig magántanuló lett úgy, hogy amikor kellett, bement és megírt minden dolgozatot, csak nem kellett iskolába járnia. A státusz magántanulói volt, de az iskola, érdemei elismeréseként, eltekintett az év végi vizsgáktól. Úgyhogy így érettségizett le.

KÜLÖNÖSEN A VILÁGEGYETEM ÉS A ZENE ÉRDEKELTE

Közben mindenféle akciói voltak. Abba hagyta a freestyle focit és elkezdett nagyon mélyen belemenni tudományos dolgokba. Különösen a világegyetem és a zene érdekelt. És megtanult hegedülni, gitározni, szaxofonozni, mindenféle hangszert beüjtött és játszott is rajtuk. A zongorázás tanulása egészen döbbenetes módon zajlott. Egyszer autóval indultam Pestre, az Amélie csodálatos életének filmzenéjét hallgattam, és Peti kijött a kocsihoz, valamit még rám bízott – természetesen, hogy mit intézzenek, valami hangszerért kellett Pesten elmennem. Meghallotta ezt a zenét, és azt mondta, hogy ő ma megtanul zongorázni. Mondtam, hogy persze, jó. Este későn, amikor jöttem haza, hallottam, hogy hallgatja ezt a zenét. Gondoltam, mennyire komolyan vette, hogy ezt rögzíti magában. Amikor beléptem a lakásba, akkor derült ki, hogy nem zenét hallgatott, hanem ő zongorázott. Olyan tizenhárom éves lehetett. Akkor kezdte el mondogatni, hogy ő zenével akar foglalkozni. És amikor két év múlva már magántanuló volt, napi tíz órát gyakorolt. Szóval az az elképesztő benne, hogy emellé, ami belé van szorulva, társul egy hihetetlen nagy akaraterő és szorgalom is. Nagyon sok mindent meg tud csinálni azért, mert szorgalmas is tud lenni.

Nekünk minden gyerekünk az érettségi után dolgozott egy évet, ez valahogy bevett szokás volt a családjunkban. Érettségi után Peti is azt mondta, hogy elmenne Pestre dolgozni. Beszélt perfekt angolul, ezért bárhová bejelentkezett, mindenhol szívesen fogadták. Iszonyatosan jól tud kommunikálni, el tudja adni magát. Akkor nyílt a Várban egy új étterem, oda azonnal fel-

vették. Nem hagyományos pincérmunkát végzett, hanem kommunikálnia kellett a vendégekkel. Szóval őt oda felvették, és tényleg nagyon gyorsan gyarapodott a pénztárcája, amiből természetesen gitárokat vásárolt és más hangszereket, meg fejlesztette az otthoni stúdióját.

És volt egy extra napja, amikor felment a testvéréhez, aki szintén az egyéves munkaviszonyát töltötte, szintén pincéerként. Az elegáns étteremben meglátott egy figurát, aki fotózott, és rögtön levette, hogy legalább húszmillió forintot ér a berendezése.

Le is szólította, fel is ajánlotta a szolgáltatait. Így ismerkedett meg ezzel a fotóssal, akit két napig kísért Budapesten, a BBC-nek készítették egy filmet

akkor egy hete volt fényképezőgépe

Budapestről.

Három nap múlva vett egy fényképezőgépet; sosem fényképezett előtte. Felhívott engem, mert tudta, hogy mindig figyelem a pályázati lehetőségeket, meg van egy barátom, aki kifejezetten ezzel foglalkozik. Azt mondta: „nézzél utána, hogy van-e fotópályázat”. Csak megkérdeztem, hogy ki akar fotóval pályázni? Mondta: hát ő, mit izélek itt, ne kérdezzesek, hanem végezzem a dolgomat. Nos, azonnal találtam két fotópályázatot. Az egyik a városunknak volt egy pályázata, városimázs filmmel lehetett pályázni. Ő ide egyből benevezett. És természetesen meg is nyerte, úgy, hogy akkor egy hete volt fényképezőgépe. Rögtön állásajánlatot is kapott. Mikor mondták neki, hogy 180 000 bruttó akkor mondta, hogy csak nem képzelik, hogy ennyi pénzért..., ne szórakozzanak vele!

Viszont az a norvég férfi, akivel ott az étteremben megismerkedett és két napig korzózott Budapesten, meglátta a Facebookon a kipoztolt nyertes filmet, és teljesen kiborult, hogy „te így tudsz, hát honnan tudsz, miért nem mondtad”? Így azután ez a norvég fotós két évvel ezelőtt

alkalmazta őt munkatársnak a cégébe, ahol a munkaköre a világ 240 legkeresettebb turistahelyének a fotózása.

Minden évben felvételizik valahová és minden évben mindenhová felveszik. Azt hiszem, olyan 460 körül van pontja, mert az évek alatt csinált újabb emelt szintű érettségiket. Különösen a csillagászat izgatja. Utánanézett, hogyan lehet valakiből természetvédelmi mérnök. Megnézte az egyetemeken, hogy hogyan lehet a BSc-ről MSc-re eljutni, és olyan helyekre, olyan szakokra jelentkezik, ahonnan lehet. Néha sorrendet változtat. És akkor felveszik és minden évben be is iratkozik valahová, de sosem jár.

...A TESTVÉREI ELKEZDTÉK LÁTNI A ZSENIALITÁSAIT

Nagyon-nagyon sokáig nagyon nehéz dolgom volt szülőként. Annyira rosszul viseltek a testvérek azt, hogy ő minden határt tágít, kicsit kitol, mindig minden szabályt addig variál, amíg neki mindent másként lehet. Nagyon sokat dolgoztunk ezzel a témával. Azt próbáltuk velük megértetni, mint a jól működő osztályfőnökök is az osztályközösséggel, hogy próbálják meg kiaknázni azt, amit ki lehet ebből a történetből aknázni. Mindig arra igyekszem rávilágítani, hogy nekik mi a hasznuk abból, hogy a Peti extrém. Például remekül ki tudta harcolni, hogy mi legyen a reggeli. Hogy ne már csak egy szendvicset kenjek neki, legyen tejbegríz! Töltött tojás! Vagy hogy ne nyolcig legyen a mesélés, hanem addig nyaggatta az apját, hogy végül már fél tízig tartott a mesélés. Egy csomó mindent úgy tudott elérni, hogy az hozadék volt a többi testvérek is.

Körülbelül úgy tízéves kora körül kezdődött, hogy a testvérei elkezdtek látni a zsenialitásait. Elkezdtek megérteni azt, amit mi szülőként beszéltünk. Különösen én igyekeztem a lehető leghababban a maga útjára engedni.

rá kellene állítani egy vágányra

A férjem sokkal jobban szeretne volna a tehetségeit kiaknázni. Ő azt szeretne volna, ha egy Federer lesz belőle vagy egy

Kasparov... zseniálisan működött ezekben a dolgokban, és benne volt, hogy ő akár melyik lehetne. A férjem úgy érezte, hogy ezt ki kellene aknázni, rá kellene állítani egy vágányra, aztán ott tolni, és menjen és csinálja, ne hagyja abba. Én meg mindig elfogadtam az érveit, hogy mit miért hagy abba, hogy mi miért nem kell az ő életébe. Mindig meg tudta fogalmazni, hogy mit szeretne. Nagyon könnyen ki tudta szűrni azt, hogy neki mi igen, mi nem. És nagyon gyorsan félre tudta rakni azt, ami neki nem kell.

A testvérei el tudták fogadni, hogy ő zseniálisan működik bizonyos dolgokban, és ugyanakkor különös és különleges is. De mi is nagyon figyeltünk arra, hogy az összes többi testvérének a különlegességeit is kibontakoztassuk és hagyjuk, hogy az szárnyra kapjon. És ugyanúgy nekik is odaraktuk a lehetőségeket, hogy mind egyikük hadd döntse el, mit szeretne. Ők is megkapták a lehetőséget a nemekre és az igenekre is.

Minden gyerekünknek, kivéve Petit, aki magántanuló volt, volt egy éve, amit akkor vett ki, amikor akart. Tehát nem volt kötelező egyben végigjárni a gimnáziumot vagy az általános iskolát. Megbeszéltük velük, hogy ha nagyon elégük van már vagy valami extra helyzet van, akkor lehet úgy dönteni, hogy most nem. Az egyikük nyolcadik után döntött így, a másik az első gimmi után, a harmadik a második gimmi után.

Énnekem az a tapasztalatom, hogy már nagyon korai életszakaszban lehet látni azt, hogy egy gyerekben mi van. A mi legnagyobb gyerekünk csecsemőként, amikor kúszott, mindig bezárta a fiókokat, az ajtót, eligazította a dolgokat. Kúszott még, nem beszélt és nem járt, de őt zavarta, ha nem voltak rendben a dolgok. Mérnök lett belőle. És hihetetlenül precíz. Egyedi bútortervezéssel és kivitelezéssel foglalkozik. Épületmakettek is készít, nagyon keresett szakember. Azt, hogy ő nagyon precíz és nagyon szereti, hogyha a dolgok keretek között vannak, már nagyon korán láttuk. De azt nem mi toltuk oda neki, hogy makettkészítő legyél, kisfiam; azt ő találta magának.

A második fiunk szociális területre indult, de nem nagyon tetszett neki a képzés, úgyhogy ő akkor elment dolgozni. Most kétszakos tanárra jár: magyar–törire.

A kislányunk, aki már huszonhárom éves, négy évet hagyott ki az iskola után. Első osztályos volt, amikor a tanító néni először kiabált vele, mert olyan ideges lett attól, hogy a matematika nem ment tökéletesen. Kisannának rettentő gyomorfájásai lettek, úgy járt iskolába, hogy utált iskolába járni, és ez elkísérte az érettségiig. És azután, amikor egyébként négyesre érettségizett matematikából, amiből kétszer bukott meg és amit gyűlölt, szóval érettségi után azt mondta, hogy soha többet nem fog tanulni, semmit, semmilyen körülmények között, elege van! Négy évig kellett várni, mire eldöntötte, hogy ő tanító néni lesz és meg fogja mutatni Zsuzsi néninek, hogy a nem jó matekos gyerekeket is nagyon lehet szeretni.

Igazából volt három nagyon könnyű gyerekünk, akik vajkrémként voltak a kés alatt, tehát övelük nem volt semmi probléma. Vagyis nemcsak a nehéz gyerekekhez,

Petihez képest voltak simulékonyak. Mégis nehéz volt. Amikor a gyerekek még ovisok voltak, és én szembesültem azzal, hogy mekkora nagy puttony a négy gyerek, azt mondta az anyukám: „ne félj, amíg engem látsz”. És innentől fogva ez a gondolat belém ivódott. Nem nagyon vettem igénybe őt mint fizikai segítséget, de éreztem, hogy lélekben mindig velem van. Viszonylag közel lakunk egymáshoz, tehát elég szoros a kapcsolatunk a nagyszülőkkel, mármint az én szüleimmel és a férjem szüleivel is. Mi a gyerekeknek nagyon tudatosan próbáltunk mintát mutatni abban, hogy nem lehet a szülőket elereszteni, mert fontos emberek a mi életünkben. És a gyerekeink is arra mozdulnak, hogy napi kapcsolatban vannak a nagyszüleikkel, egymással, velünk, tehát nagyon szoros kohézió van. Nekem nem probléma anyósnak lenni, mert olyan

jó mintát kaptam az én anyukámtól is meg az anyósomtól is, hogy ez csak úgy jön. Az összes vőmmel meg menyemmel, meg mindenkivel

napi kapcsolatban vagyok. Talán így tudom ezt megfogalmazni: annyira sokat meséltünk, hogy ők jól beilleszkedtek a mi történetünkbe.

Én az életemet csak úgy tudom élni, hogy az előnyökre fókuszálok és nem foglalkozom a hátrányokkal. Ahhoz, hogy ezt végig tudjuk csinálni, kellett az, hogy ő egyszer meghaljon. Mert erre a rettenetesen nehéz helyzetre azt kell hogy mondjam, hogy kegyelmi állapot volt. Mert ott, abban a helyzetben mindenki belátta, hogy az élet a legfontosabb, és rohadtul semmi más nem számít. Csak az a lényeg, hogy élhető életet tudjál élni. És mindig, amikor szembejön valami váratlan nehézség, végig kell gondoljuk, hogy milyen volt, amikor közel álltunk a halálhoz. Amikor pontosan tudtuk, hogy semmi más nem számít, csak az élet.

nem lehet a szülőket elereszteni